

Helâk Olan ve Helâke Götüren Dört Sınıf İnsan

Allâme İbn Kayyım el-Cevziyye şöyle der:

"Muhammed b. Fadl es-Sûfî ez-Zâhid der ki: «İslâm'ın yitip gitmesi şu dört sınıf insanın eliyle olur.

- Bir sınıf, bildikleriyle amel etmeyenlerdir.
- Diğer sınıf, bilmedikleriyle amel edenlerdir.
- Öbür sınıf, öğrenmeyenler ve amel de etmeyenlerdir.
- Bir diğer sınıf da, insanları ilimden men edenlerdir.»

Derim ki:

Birinci Sınıf: Amelsiz ilmi olanlardır. Avâma en çok zarar verenler bunlardır. Bunlar her türlü kusur ve yanlışlıkta avâmın hücceti olurlar.

İkinci Sınıf: Câhil âbidlerdir. İnsanlar, ibâdetleri ve sâlih olmaları sebebiyle bunlara hüsnü zan besleyip cehâletlerinde onlara uyarlar.

Seleften bazılarının şu sözle işaret ettiği kimseler işte bu iki sınıfın mensuplarıdır: «Fâcir âlimin ve câhil âbidin fitnesinden sakının! Fitneye düşen herkesin fitnesinin sebebi işte bu ikisidir.» Zîrâ insanlar âlimlerine ve âbidlerine uyarlar. Eğer âlimler fâcir, âbidler de câhil olursa onlar sebebiyle husule gelecek musîbetler her yana yayılır. Avâmın da havâssında fitnesi pek çetin olur.

Üçüncü Sınıf: Ne ilmi ne de ameli olanlardır. Bunlar ancak otlaklarda yayılan hayvanlar gibidirler.

Dördüncü Sınıf: İblisin yeryüzündeki temsilcileridir. İnsanları ilim talep etmekten ve dînde tefakkuh etmekten geri bırakmaya çalışanlar bunlardır. Bunlar insanlar için cinnî şeytanlardan daha zararlıdır. Zîrâ bunlar kalpler ile Allah'ın hidâyeti ve Allah'ın yolu arasına girerler.

Allah kendisine rahmet etsin, şu ârif zâtın sözünü ettiği dört sınıf işte bunlardır. Bunların hepsi helâk olma yolunda, bir ateş çukurunun kenarındaki kimselerdir. Allah'a ve Rasûlüne çağıran bir âlimin karşılaşacağı her türlü ezâ ve muhârebe sadece bunların elleri ile karşılaştığıdır.

Allah sevdiği kimseleri râzı olduğu işlere koştığı gibi dilediği kimseleri de öfkeleneyeceği işlere koşar.

«Şüphesiz ki O, kulları hakkında Habîr ve Basîr olandır.» (Şûrâ, 27)

Bu tâifelerin esrârı ve onların yolları da ancak ilim ile ortaya çıkar.

Demek ki en ince ayrıntısına kadar hayrın her türlü ilme ve ilmin gerektirdiği şeylere ve en ince ayrıntısına kadar şerrin her türlü de cehâlete ve cehâletin getirdiği şeylere dönmektedir.

Miftâhu Dâri's-Saâdeh (1/430-431)

Dâru İbni Huzeyme

Tahkîk: Âmir b. Ali Yâsîn.